

Gramex ry
Pieni Roobertinkatu 16 A
00120 Helsinki
(09) 4282 7488
www.gramex.fi

Sivu 1 / 2

Opetus- ja kulttuuriministeriölle

Lausunto Taide- ja taiteilijapolitiikan suuntaviivat -työryhmän esityksestä taide- ja taiteilijapolitiikan keskeisiksi tavoitteiksi

Tekijänoikeusjärjestö Gramex kiittää mahdollisuudesta lausua asiasta. Kulttuurilla ja taiteella on oman itseisarvonsa lisäksi myös muita merkittäviä vaikutuksia, jotka liittyvät laajemminkin yhteiskuntaan, hyvinvointiin ja kansantalouteen.

Yleistä työryhmän esityksestä

Pidämme hyvänä sekä taide- ja kulttuuribudjetin määrärahojen korottamista, kuntien ja kaupunkien vahvaa panostusta toimialaan sekä sitä, että kulttuurimäärärahoille turvattaisiin tietty vakaus rahapelituotoista riippumatta. Laaja yhteistyö taiteilijoiden sosiaaliturvan kehittämiseksi on tarpeellista.

Luovat alat ovat merkittävä työllisyyden ja kasvun lähde. Aineeton pääoma – luovuus, osaaminen ja tekijänoikeus – on uusi vahva tuotannontekijä. Lisääntyvä osa investoinneista kohdistuu aineettomaan pääomaan. Siitä on tullut merkittävä kasvun ja tuottavuuden ajuri.

Laajempi joukko ministeriöitä mukaan rahoitukseen

On tärkeää, että alan rahoitukseen saadaan mukaan laajempi joukko ministeriöitä. Luovat alat ovat merkittävää elinkeinotoimintaa. Luovien alojen osuus Suomen bruttokansantuotteesta on suurempi kuin esimerkiksi elektroniikkateollisuuden, paperiteollisuuden tai ravintola- ja majoitustoiminnan. Lisäksi luovat alat ovat työllistäneet enimmillään 107 000 henkilöä. Luovien alojen BKT-osuus (ns. kulttuurin satelliittitalinpidon mukaisesti) oli vuonna 2015 2,9 prosenttia ja osuus työllisistä 3,5 prosenttia. Tämän lisäksi luoviin aloihin kuuluvaksi voidaan laskea vielä pelialan tuottama 0,6 % BKT:stä, jonka Tilastokeskus kirjaa tietokoneohjelmoinnin toimialalle.

Kun pelit lasketaan mukaan, puhutaan noin 3,5 prosentista myös BKT:n osalta. Luovilla aloilla on Suomessa kuitenkin myös suuri kasvupotentiaali. Esimerkiksi Ruotsissa niiden BKT-osuus on 5,8 prosenttia ja Iso-Britanniassa 5,2 prosenttia. Suomessa on siis varaa kasvuun.

Samalla kun pidämme tavoitetta (6) erittäin myönteisenä, toivomme että siitä tehdään konkreettisempi, esimerkiksi samaan tapaan kuin tavoite (3).

Näkemyksemme mukaan esimerkiksi Business Finlandin tulee edistää tehokkaasti luovien alojen elinkeinotoimintaa ja kehittää tukimallejaan paremmin luoville IPR-aloille soveltuviksi. Creative Business Finland -palvelukokonaisuuden rakentaminen on aloitettava.

Tekijänoikeuden strateginen merkitys nostettava esiin

Yksityisellä puolella toimivien kulttuuriammattilaisten ja alan yrittäjien tulot perustuvat pitkälti tekijänoikeuteen. Tekijänoikeus antaa tekijälle mahdollisuuden neuvotella työnsä käytön ehdoista ja siitä maksettavasta palkkiosta. Tämä kannustaa luovaan työhön, mahdollistaa elannon hankkimisen luovaa työtä tekeväillä ja luo edellytyksiä liiketoiminnalle sekä investoinneille.

On hyvä, että tekijänoikeusosaamista halutaan kehittää (kohta 20). Merkittävä puute tavoitteistossa on kuitenkin se, ettei Suomen ja Euroopan alueen tekijänoikeus-asioista mainita muuten mitään.

Oikeudenmukainen ja kannustava tekijänoikeuslainsäädäntö on perusasia, jolle kulttuurisia sisältöjä ja alan työpaikkoja voidaan rakentaa. Tämä asia tulee nostaa esille tavoitteistossa ja Suomen tulee sitoutua sen konkreettiseen edistämiseen.

Kyse on strategisen tason avainasiasta koko toimialan kannalta. Siksi tahdomme varmistaa, että tämä kirjaan näkyviin.

Muuten voi käydä niin, että toimialamme tarpeet näiltä osin eivät nouse aina tarvittaessa esille. Tältä vaalikaudelta on parikin esimerkkiä. Olemme huolestuneina seuranneet sitä, että EU-tason tekijänoikeuskeskustelussa Suomi ei ole liittynyt kulttuurialan puolustajien joukkoon mm. Ruotsin ja Tanskan rinnalle. Osana digitaalisen sisämarkkinan kehitystä luovien sisältöjen arvoketjussa oleviin ongelmiin voidaan vaikuttaa osana tekijänoikeussäätelyä. Kotimaisen luovan alan kasvun kannalta on erittäin tärkeää, että Suomi on mukana tukemassa arvoketjun rakenteiden muutosta oikeaan suuntaan ja siten mahdollistamassa työllisyyden ja investointien kasvun alalla. Lisäksi hiljattain uudistettua yksityisen kopioinnin hyvitystä aiottiin leikata muilla kuin tekijänoikeudellisilla perusteilla ja niin olisi tapahtunutkin, ellei eduskunta olisi puuttunut asiaan.

Edellä esitetyt esimerkit osoittavat, että valtioneuvoston tasolla olisi tärkeä tiedostaa tekijänoikeuden strateginen merkitys.

Taiteella ja kulttuurilla on oman merkittävät vaikutuksia ihmisten hyvinvointiin, elämänlaatuun, kansantalouteen ja työllisyyteen. Kuten tavoitteistossa ja sen taustamateriaalissa nostetaan esille, ne ovat kansallisia voimavaroja joista tulee pitää huolta.

Helsingissä 7.2.2019

Ilmo Laevuo
Toimitusjohtaja

Tekijänoikeusjärjestö Gramex